Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: „Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 137. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК П'ЯТНИЦЯ, 20-го ЛИПНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, JULY 20, 1956. No. 137. VOL. LXIII.

ПРЕЗИДЕНТ ЗАКЛИКАЄ ЗАКІНЧИТИ СТРАЙК СТАЛЕВАРНИКІВ

ЯКЩО ВПРОДОВЖ ТИЖНЯ НЕ ЗАКІНЧИТЬСЯ СТРАЙК, ТО АЙЗЕНГАВЕР ВМІШАЄТЬСЯ В ЦЮ СПРАВУ

Питсбург, Па. — Директор Федеральної Комісії Посередництва і Примирення Джозеф Ф. Фіннеґен заявив представникам Спілки Сталеварників і сталевої промисловости, що президент Айзенгавер не є вдоволений з того, що страйк сталеварників триває вже майже три тижні і досі не видко його закінчення. Айзенгавер закликає впродовж тижня закінчити цей страйк, який на 85 відсотків зменшив продукцію сталі в країні, бо інакше він вмішається до цієї справи, з чого будуть вдоволені обидві сторони. Фіннеґен відмовився виявити, які є пляни Президента, але догадуються, що він може або старатися про судову заборону страйку на протяг 80 днів, на що дозволяє закон Тефта-Гартлі, або зможе визначити окрему комісію, яка дослідила б причини страйку та подала свій внесок, як би можна було його закінчити. Фіннеґен відбув конференцію з президентом та з чоловими членами його кабінету і про її вислід поінформував представників робітництва і сталеварної фірми на спільній конференції в Питсбурґу. При кінці цієї конференції представник сталеварників Дейвід Дж. МекДоналд і представник Сталевої Корпорації ЗДА Джан А. Стіфенс склали спільну заяву про те, що переговори в в справі закінчення страйку будуть продовжуватися, і найближче засідання в цій справі відбудеться вже найближчого дня. Це була перша спільна заява представників обох сторін від початку страйку, але досі не видко якогось наближення до закінчення страйку, бо обидві сторони не відступають від своїх початкових пропозицій. Після спільної конференції Фіннеґен відбув окремі наради з представниками сталеварників і сталевої фірми. Фірма пропонує підписати контракт на чотири роки і в першому році збільшити платню робітникам на 14-15 центів за годину праці. Робітнича спілка не подала до відома своїх вимог, але гадають, що вона хоче контракту тільки на три роки і збільшення платні в першому році на 20 центів за годину праці. Фіннеґен відмовився виявити, які були вислідн його розмови на окремих засіданнях із представниками робітників і фірми, тільки заявив, що Президент не хоче дозволити на те, щоб страйк тривав довше як чотири тижні, бо це підриває добробут країни. Президент мав заявити, що вітає заяви представників обох сторін про те, що вони змагають до полагодження спору і що здають собі справу з того, що довгий страйк матиме шкідливий вплив на економіку країни. Але Президент не є вдоволений з того, що досі не видко жадних слідів до замирення.

ЗДА таки збудують перший у світі атомовий торговельний корабель

Вашинґтон. — Спільна конференція, складена з демократів і республіканців, погодилася на те, щоб ЗДА збудували перший у світі атомовий торговельний корабель. Ця ухвала Конґресу — це відповідь на домагання президента Айзенгавера „збудувати атомовий корабель миру", який мав би об'їздити цілий світ із виставкою про мирне використання атомової енерґії. Конґрес вирішив збудувати звичайний торговельний корабель, порушуваний атомовою енерґією, щоб заохотити приватні корабельні фірми до будови подібних кораблів для перевожування товарів. Цей корабель має коштувати коло 40,000,000 долярів. Конґрес має ухвалити окремий законопроєкт про видатки на будову цього корабля, хоч демократичний сенатор Воррен Дж. Маґнусон заявив, що урядові аґенції мають доволі запасових фондів, і можуть негайно почати будову цього корабля. Справою будови цього корабля мають зайнятися Комісія Атомової Енерґії та Морська Комісія.

До ЗДА прибув вбивник совєтського посла Войкова Борис Коверда-Коренко

Ню Йорк. — До ЗДА прибув з Німеччини за спеціяльним дозволом Конґресу і Президента на постійне перебування Борис Коверда, людина, яка в 1927 році вбила совєтського посла у Варшаві Петра Войкова. Коверда, що, як подає „Ню Йорк Таймс", має теж прізвище Коренко, народжений у колишній Польщі, був засуджений за атентат на Войкова на досмертну в'язницю і звільнений по десяти роках. Покинувши Польщу, він жив у Ліхтенштайні, потому у Франції і, відбувши ув'язнення в німецьких концентраційних таборах, перебував у таборах ДП в Німеччині. Його дружина і донька Наталія перебувають в Нюарку у ЗДА вже від 1951 року. Коверда прибув до ЗДА з допомогою російських церковних і допомогових організацій. Приїхавши на летовище в Айделвайлд, він відмовився від розмов із журналістами. Вбив Коверда, як це він заявив під час процесу, Войкова за те, що Войков був причетним до вбивства царя Николая II і його родини.

В АМЕРИЦІ

● **Фундація Американських Броварів** стверджує, що мешканці стейту Висконсін в попередньому році випили по 26 ґальонів пива на кожну голову. Мешканці всіх стейтів випили тільки по 14.9 ґальона пива.

● **Першого липня** ц. р. було в ЗДА в 13-ох стейтах, в яких плекають рогату худобу, 3,296,000 штук цієї худоби і телят, на 10 відсотків менше як в тому самому дні минулого року.

● **11-річний хлопець** Доналд Кларк побачив, що якась жінка бігала понад берегом ставу і кричала: „М і й х л о п е ц ь топиться в ставі". Доналд скочив до води і врятував п'ятирічного хлопця Ґері Тол, хоч сам не вмів плавати. На запити сторожі, чому він це зробив, відповів: „Я забув, що не вмію плавати, і в зворушенні скочив до води".

● **Поліція заарештувала** 82-річну жінку Джени Брокман за те, що важко побила молотком свою сусідку 75-річну С. Каплан. Сварка виникла за машинку до сушення сухарів з хліба. Це сталося в Брукліні, Н. Й.

● **Прокуратор в Бостоні** оскаржує Джозефа МекҐінніса в тому, що організував і керував нападом на банк „Брінкса", під час якого пограбовано в січні 1950 року 1,219,000 долярів. Заарештовані в цій справі ще 7 інших злочинців.

● **ЗДА** вибудували бронзовий пам'ятник комодора Джана Веррі, який 29-го липня відошлють кораблем до Ірляндії, як дарунок американського народу Ірляндії. Веррі народився в Ірляндії в 1745 році і був героєм визвольної американської війни, служивши в революційній фльоті ЗДА.

● **Державний секретар** Джан Фостер Д о л л е с очолюватиме американську д е л е ґ а ц і ю на інавґурарації президента Перу Мануеля Прадо, яка відбудеться 28-го липня. В п'ятницю 20-го липня Доллес відлітає до Панами на Конференцію Президентів Американських Держав

Айзенгавер за державну допомогу на Цивільну Оборону

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер вислав листа до голови Цивільної Оборони Вела Пітерсона, в якому заявляється за тим, щоб поліпшити теперішній стан протилетунської оборони, бо цього вимагає розвиток модерної зброї. Президент заявив, що Пітерсон повинен брати участь в засіданнях його кабінету, де дбав би про те, „щоб програма протилетунської оборони була об'єднана з нашим державним плянуванням". Президент заявив, що в січні 1957-го року запроєктує федеральні видатки на поліпшення протилетунської оборони. Цей лист Президента, — це відповідь уряду на ті численні критичні голоси, які чути було після переслухань в Конґресі про недостачі Цивільної Оборони. Федеральний уряд мусить допомагати стейтам в цій справі, які самі не можуть належно розв'язати цієї проблеми, що інтересує усіх.

Демократи критикують згоду уряду на збільшення торгівлі з комуністами

Вашинґтон. — На Сенатській Постійній Слідчій Підкомісії демократичні сенатори гостро критикували уряд, головним чином Гаролда Е. Стассена, який в попередніх роках був головою Адміністрації Допомоги Закордонові. Демократи закидали урядові, що без повідомлення Конґресу погодився на те, щоб збільшити число товарів і сирівців, які можна продавати комуністичним державам, визнавши їх за такі, що не є важливі для розбудови воєнного потенціялу. Ці товари в числі 200 ще в 1954 визнані були як стратегічно важливі, але пізніше їх американські союзники в Европі продавали СССР та їхнім сателітам. Демократи заявляли, що ЗДА допомагають своїм союзникам в Европі, щоб вони розбудовували свої оборонні сили, а одночасно ті союзники продають важливі матеріяли комуністам, які використовують їх на збільшення свого воєнного потенціялу. Два республіканські сенатори Карл Е. Мундт і Джордж Г. Бендер у звіті меншости заявили, що демократи перекручують факти і ведуть „нечесну" гру з огляду на близькі вибори.

Прихильники Гарримана використовують популярність Трумана

Ню Йорк, Н. Й. — Комітет для вибору Гарримана повідомляє, що бувший президент Геррі С. Труман вітатиме губернатора Гарримана при в'їзді до Кензас Ситі та представлятиме його на прийнятті визначних демократів, яке відбудеться в п'ятницю 20-го липня. Але цей комітет не може повідомити про те, що Труман змінив уже своє рішення про невтральність в боротьбі між демократичними кандидатами за найменування на Номінаційній Конвенції в Шикаґо. Комітет подає, що Аверелл Гарриман має вже 160 голосів, які впадуть на нього під час першого голосування. Згідно з повідомленням комітету Гарриман з'єднає собі ще перед конвенцією коло 60 голосів. Та цього всього замало, бо це навіть не одна третя голосів, потрібних до того, щоб бути найменованим на кандидата. На конвенції буде всіх голосів 1,372, а більшість становить 686½ голоса.

Крайова Організація Квейкерів протестує проти протилетунських вправ

Филаделфія, Па. — Крайова Організація Квейкерів (Американський Комітет Приятельської Служби) протестує проти того, що на день 20-го липня визначено крайові вправи протилетунської оборони. Організація Квейкерів заявляє, що найкраща протилетунська оборона — це підготова до миру в світі, а цього не видко в праці Цивільної Оборони. В заяві квейкерів твердиться, що при допомозі таких вправ в протилетунській обороні створюється фальшиву думку про те, що цим способом збільшується безпеку країни, а закордоном внаслідок цього виникає „нездорова психологічна реакція". Організація закликає уряд до збільшення зусиль до осягнення світового роззброєння і до зменшення політичного н а п р у ж е н н я. „Треба показати приязнь до тих, говориться в заяві квейкерів, які змагають до поліпшення добробуту в світі при допомозі міжнародної співпраці".

Кіфовер твердить, що дістане 250 голосів в першому голосуванні

Вашинґтон. — Демократичний кандидат на президента сенатор Естес Кіфовер промовляв на прийнятті в Крайовому Пресовому Клюбі і заявив, що він не зрікся кандидатури на президента і сподівається дістати на Демократичній Номінаційній Конвенції вже в першому голосуванні 250, або навіть 275 голосів. Кіфовер не зрікається кандидатури, хоч не мав великого успіху в правиборах і хоч бувший президент Геррі С. Труман є проти нього. Він заявив, що країна потребує демократичного президента, бо Айзенгавер не дотримав своїх виборчих обіцянок. Сенатор не заперечував можливости, що він погодився б бути кандидатом на віце-президента, коли б йому це запропонували.

Іміґраційний закон Г.Р. 6888 ще має вигляди на ухвалу

Вашинґтон. — Доповнення до іміґраційного закону, відоме тепер під числом Г. Р. 6888 та як календарна справа в Сенаті ч. 2249, все ще має вигляди на ухвали на теперішній сесії Конґресу — повідомляють з поінформованих джерел. Закон цей, як відомо, м. ін. постановляє, що депортаційні заходи не повинні бути ведені проти тих осіб, що допустилися всіляких неточностей в еміґраційних документах, якщо вони задовільно докажуть, що вони це зробили зі страху перед репатріяцією за залізну заслону. Інтенсивну акцію для підтримки цього законопроєкту веде з українського боку, зокрема, спеціяльний спільний правничо-іміґраційний комітет, що його очолює адв. М. Пізнак та в склад якого входять представники ЗУАДК, УКК, Адвокатів, Ветеранів, ДОБРУС'у, Асоціяції б. політв'язнів та ін. У відповідь на телеграму того комітету адв. Пізнак одержав заохочуючі повідомлення від сенаторів Новленда і Джансона, а д-р Вол. Галан, що був минулого вівтірка у Вашинґтоні і відвідав у цій справі цілий ряд сенаторів, теж ствердив загальну прихильність до того законопроєкту. Побажане було б, щоб наші громадяни та наші організації продовжували висилку телеграм чи листів до своїх сенаторів, прохаючи їхньої підтримки для того законопроєкту та їхнього впливу, щоб цей законопроєкт був взятий на порядок нарад повного Сенату ще на теперішній сесії.

Ген. секретар мадярської компартії Ракоші резиґнує, признається до помилок і кається

Відень. — Генеральний секретар комуністичної партії Угорщини, член комуністичного політбюра Матіяш Ракоші зрезиґнував із своїх становищ і його резиґнацію прийняв центральний комітет цієї ж партії. У своїй заяві, виголошеній на пленумі угорського політбюра і переданій теж у формі листа, Ракоші, виправдуючися, що він уже стара і хвора людина (йому 64 роки), признається до низки „великих помилок", а саме до того, що він стосував диктаторські методи, підтримував „культ особи" і багато разів порушив „соціялістичну законність", ув'язнюючи і ліквідуючи невинних людей, зокрема видатних комуністів. В дальшому Ракоші визнав, що він аж до 20-го з'їзду комуністичної партії Совєтського Союзу не з'ясовував собі, які „важкі були його помилки". Взяв Ракоші на себе теж і вину за надто повільний розвиток соціялістичного будівництва на Угорщині, за недостачу колективного провідництва і брак самокритики. Беручи все це до уваги, Ракоші стверджує, що він є перешкодою на шляху „соціялістичного поступу" і що його поведінка приносила шкоду цьому поступові і давала притоку ворогам комунізму атакувати комуністичну партію і режим на Угорщині. Приймаючи резиґнацію Ракоші, центральний комітет висловив йому признання, мовляв, те, що він признається до помилок, приносить йому честь, як комуністові. Ракоші був найбільш довіреною особою з-поміж угорських комуністів у Сталіна, був необмеженим диктатором Угорщини від закінчення другої світової війни і завзятим противником югославського Тіта. Наслідником Ракоші на становищі першого секретаря компартії Угорщини став Ерно Ґеро, донедавній заступник прем'єра Угорщини. Новий секретар заявився за конечністю встановити „колективне керівництво" на Угорщині, але водночас висловив вимогу залізної дисципліни в партії і збільшення поліційних сил на Угорщині. Обидва і Ракоші і Ерно Ґеро є жидами. Справжнє прізвище Ґера — Зінґер.

ЗДА заповідають скасування далеко-східньої команди

Вашинґтон. — Департамент оборони повідомив минулої середи, що американське далеко-східнє к о м а н д у в а н н я, яке має свою головну квартиру в Токіо в Японії, буде скасоване в наступному році, а американські збройні сили і їх споруди на далеко-східньому обширі, за винятком Південної Кореї, будуть передані з-під теперішньої армейської юрисдикції під юрисдикцію фльоти. Тим самим головне командування всіх американських збройних сил на Далекому Сході перейде до адмірала Фелікса Б. Ступа, головнокомандуючого американськими з б р о й н и м и силами на Пацифіку. Ця зміна, згідно з офіціяльними виясненнями, п о д и к т о в а н а потребою більшої еластичности в оборонних заходах того обширу. При цій зміні, к о м а н д у в а н н я Об'єднаних Націй буде дальше затримане сепаратно та буде під контролею Армії, хоч буде перенесене з Токіо до Південної Кореї і матиме від фльоти допомогу в постачанні. З Пентаґону повідомлено, що подібні, хоч і на меншу скалю зміни, переводяться в американському командуванні в Европі, на Караїбському обширі, в Північній Америці та на Алясці, де консолідується командування в тих самих цілях „еластичности", що й на Далекому Сході.

В Німеччині встановлено поліційну годину для американських вояків

Бонн. — Ген. Генрі І. Годес, головний командувач американських збройних сил в Европі, встановив поліційну годину для 150,000 американських вояків, з'єднання яких розташовані в Західній Німеччині. Згідно з його наказом американські вояки можуть перебувати на вулицях міста тільки до 12 години вночі і після тієї години кожен з них мусить бути у своїй касарні. Причиною до цього обмеження були численні випадки непорозумінь, а то й сутички поміж американськими і іншими союзними вояками та цивільним німецьким населенням. Водночас ген. Годес попередив всіх офіцерів, що вони відповідальні за дії і поведінку своїх вояків. На думку ген. Годеса ця заборона збільшить бойову готовість американських вояків.

Москва винищує карпатські ліси

Москва. — „Правда" з 11 липня ц. р. містить статтю, автори якої, науковці і господарники, алярмують з приводу масового винищування карпатських лісів. Не можна мовчати, — пишуть вони, — коли узаконюються в Карпатах варварське нищення гірських лісів, в тому числі бучини, головні масиви якої зосереджені саме в Карпатах. (В загальному лісовому балянсі Совєтського Союзу бучина становить лише 0.2%). „Ми є свідками, — пишуть вони далі, — як в гіршу сторону змінюється чудовий клімат краю, як пересихають річки, частішають повені, безплідними стають гірські схили і неухильно зближається час, коли мебльова промисловість залишиться без необхідної для неї букової сировини..." Наука давно встановила, що для збереження нагромадженого тисячоліттями родючої верстви ґрунту рубати бучину можна лише взимі, коли глибокий сніг, одначе, як заявляють автори статті, ніхто не хоче рахуватися з наукою: бучину заготовляють в Карпатах цілий рік. Винищування лісу провадиться ніким іншим, як міністерством лісової промисловости, і його міністром Вотчицевим, що здобув уже сумну славу на Прикарпатті та Станиславівщині, де залишив по собі пам'ятник у вигляді голих гір. Комісія Академії наук УССР обслідувала минулого року місця суцільного порубу і встановила, що на тисячах гектарів, де вчора ще шумів ліс, не може рости навіть трава. Відновити ґрунт на місцях порубу можливо лише одним способом — наносити ґрунт з долин. Головне управління лісового господарства СССР, не зважаючи на офіційні протести обласних організацій, примушує далі винищувати приполонинські ліси — ці охоронні лісові смуги навколо високогірських пасовиськ. Крім ліспромгоспів (лісництв), карпатські ліси вирубують десятки дрібних господарських організацій. Не забезпечені технічними засобами, не певні того, що лісовий фонд залишиться за ними на наступний рік, вони валять ліс абияк, розбивають дороги, кидають на місці покалічену деревину, а дороговартісну бучину переводять на пакувальні скрині, дрова та інший малоцінний сортимент.

ДОЛЛЕС УЗАЛЕЖНЮЄ ВІД КОМАНДУВАННЯ СПРАВУ РЕДУКЦІЇ АРМІЇ

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР ВІДМОВЛЯЄТЬСЯ ВІД ВЛАСНОЇ ОПІНІЇ В ТІЙ СПРАВІ, АЛЕ ВКАЗУЄ НА ЗАГАЛЬНІ РЕДУКЦІЙНІ ТЕНДЕНЦІЇ В СВІТІ

Вашинґтон. — Державний секретар Джан Фостер Доллес відмовився зайняти власне становище до широко обговорюваної тепер справи зменшення сухопутніх збройних сил країни, залишаючи цю справу військовому командуванню та військовим фахівцям, але ствердив, що тенденція зменшування сухопутніх збройних сил тепер виразно проявляється в цілому світі. Відповідаючи на запити на пресовій конференції, Доллес підкреслив такі два головні пункти в цій справі: 1) У світі загально помітний зворот до зменшування сухопутніх збройних сил, при рівночасному скріплюванні та розбудові „модерної зброї та засобів доставки тієї зброї і охорони проти її достави", маючи, очевидно, на думці атомові і водневі бомби та літаки чи кораблі, якими цю зброю можна перевозити і вистрілювати на ворога; 2) Якщо „компетентні військові власті", піддержані політичними лідерами, рішили, що НАТО може обійтись при меншій кількості сухопутніх збройних сил, то Доллес не бачить причини, чому таке рішення могло б бути загрозливе для західніх альянтів. В кожному разі, заки таке рішення буде винесене, ЗДА обстоюватимуть при потребі мобілізацію повних 12 західньо-німецьких дивізій. В загальному, державний секретар Доллес вважає, що найближчих десять років принесуть такий розвиток, що вможливить „менше опиратись на військову силу" і тим самим перевести її редукцію. На заввагу, що сухопутні сили важливі для вирішування чи „згашування" льокальних „малих воєн", Доллес звернув увагу, що для тих цілей існують ще й „інші засоби", включно з дипломатичними та економічними. Ці запити і відповіді були викликані зокрема повідомленням, що адмірал Артур Радфорд, голова Об'єднаних Шефів Штабів, приготовляє плян зменшення американських збройних сил на щонайменше 800.000 осіб до кінця 1960-го року. Натяк державного секретаря на розвиток найближчих десяти років зв'язується з його попередньою заявою про те, що впродовж тієї декади „сили волі" доведуть до основних змін в Совєтському Союзі.

Маґсайсай прийняв запрошення відвідати З'єдинені Держави Америки

Манілля. — Віце-президент ЗДА Ричард М. Ніксон, відвідуючи з початком цього місяця Філіппіни, передав філіппінському президентові Рамонові Маґсайсові офіційне запрошення президента Айзенгавера відвідати З'єдинені Держави Америки. Маґсайсай запрошення прийняв і плянує відбути подорож до ЗДА в перших місяцях 1957 року. Маґсайсай є одним з найвидатніших й найпопулярніших політичних постатей в Азії. Останнім часом він виступив проти поганої поведінки філіппінських вояків, які дошкулювали часто різними бешкетами і крадіжками цивільному населенню, і заявив, що армія існує для охорони народу, а не для дошкулювання йому. З приводу закінчення воєнного стану між Філіппінами і Японією Маґсайсай заявив, що тепер, з закінченням війни всі будуть щасливі, але водночас підкреслив, що Філіппіни готові до нової війни. Запрошення прибути до ЗДА Маґсайсай одержував вже кілька разів, але він відмовлявся з огляду на обов'язки, зв'язані з його урядом і становищем. Нові вибори на президента Філіппін відбудуться в листопаді 1957 року і Маґсайсай задумує ще раз кандидувати на цей уряд.

Совєти тримають в ув'язненні не тільки летунів, але й інших американських вояків

Вашинґтон. — Сенатська комісія для закордонних справ, як теж і комісія для справ збройних сил переслухували на спільній закритій сесії заступника державного секретаря Роберта Морфі в справі американських летунів, що їх держить в ув'язненні по концентраційних таборах ще й досі совєтський уряд. Морфі заявив, що американський уряд зібрав вистачальні інформації й докази про протизаконне придержування Совєтами не тільки американських летунів, але й вояків інших збройних сил. В заяві, поданій журналістам після свого переслухання комісіями, Морфі висловив впевнення, що по проголошенні американської ноти в справі придержуваних Совєтами летунів зголоситься напевно ще більше людей, які подадуть додаткові інформації про американців, які перебувають по совєтських в'язницях та концентраційних таборах.

В СВІТІ

● **Французький прем'єр Молле** відкинув дуже рішуче совєтську пропозицію, щоб Франція вже тепер, не чекаючи на загальне порозуміння в справі роззброєння, вивела свої окупаційні війська з Західньої Німеччини, щоб тим причинитися до відпруження міжнародної ситуації.

● **Пані Сун Ят-сен**, вдова по основникові китайської республіки, яка хотіла відбути поїздку до Індонезії, несподівано захворіла і мусіла занехати свою подорож. Пані Сун має 62 роки, є сестрою провідника китайських націоналістів Чіянґ Кай-шека і підтримує китайських комуністів, які обрали її навіть постійним членом китайського Народного Конґресу.

● **У відповідь** на відвідини двох представників Американського Червоного Хреста, в Совєтському Союзі, Совєти подали до відома, що в вересні ц. р. прибуде до ЗДА чотири представники совєтського Ч е р в о н о г о Хреста, щоб приглянутися, як працюють американські червоно-хресні діячі.

● **Роберт Бріско**, перший жид, що його обрано посадником міста Дублін в католицькій Ірляндії, заявив, що він восени цього року відвідає неофіційно З'єдинені Держави Америки і весною на 1957 прибуде до Ню Йорку, щоб відвідати нюйоркського посадника Ваґнера.

● **Згідно з повідомленням** з Тибету китайські комуністи вислали туди 100 тяжких танків, щоб охоронити область Ляссі перед антикомуністичною революцією. Подорожні, які прибувають з Тибету, оповідають, що там відбуваються безупинні бої між тибетанськими повстанцями і реґулярними комуністичними військами.

● **До Лондону прибув король** Іраку Файсал. Він перебуватиме у Вел. Британії три дні і вестиме наради з представниками британійського уряду. Ірак — це єдина арабська держава, яка є членом прозахідного Баґдадського Пакту. Короля Файсала вітала після його прибуття до Лондону британійська королева Елисавета II разом із своєю матір'ю і сестрою Марґарет.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Acepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПІДСУМКИ І ВИСНОВКИ

З кінцем квітня цього року Український Народний Фонд при Українському Конґресовому Комітеті закінчив шостий з черги свій діловий рік загальною сумою 95.750 долярів. Сума ця дещо більша від суми з попереднього року, яка становила 93.500 долярів, але все ще менша від пересічної суми Народного Фонду попередніх років, що добігала до 120.000 долярів. Крім того, в закінченому 1955-му діловому році відбувся Конґрес, і це теж могло вплинути на те, що збірки й впливи національного датку збільшились, бо хто його не заплатив, той не мав би був права брати участь в Конґресі. Значить, можна припускати, що існуюча вже три роки тенденція зменшення цього фонду продовжувалась. Це дуже загрозливе явище, бо ж відомо, що від цього фонду в найбільшій мірі залежить вся активність нашої центральної політичної репрезентації, Українського Конґресового Комітету. Від цього фонду залежить його акція у Вашинґтоні, залежать англомовні публікації УКК для поширювання правди про Україну, залежить і та бодай символічна допомога, яку ми, американські українці, даємо через УКК на різні культурні, виховні й інші подібні цілі.

Не в останній мірі залежить від цього фонду і наша честь та наш авторитет серед інших груп цієї країни. Відомо бо, що в Америці оцінюється людей не за їх словами, але за їх ділами і, часто, за контом у банку. Це стосується в першу черґу до поодиноких суспільних груп. УККомітет, його Народний Фонд та переведена з поміччю того фонду праця вже не раз були предметом подиву та заздрости збоку інших етнічних груп. Цифри бо в Америці говорять. Вони свідчать про нашу зорганізованість і про нашу реальну, а не тільки словну підтримку доброї справи. Збірка пожертв і жертвенність є, без сумніву, найбільш переконливою маніфестацією в користь кожної справи. А ми любимо влаштовувати маніфестації, хоч не завжди такі, які дають найкращий і найбільший ефект. Ми бо не маємо жадної можливости влаштувати, наприклад, крайову маніфестацію, себто таку, щоб могли зійтися на неї всі наші громадяни з усіх місцевостей і виявити нашу солідарність та нашу підтримку визвольним змаганням українського народу, чи запротестувати проти безчинств комуно-московського окупанта. Але ми легко, навіть без труду і більшого знаку в наших бюджетах, могли б легко, всі, як один, зійтись на таку спільну маніфестацію в Народному Фонді УКК, вславши туди свій даток та свою пожертву. Чи могла б бути краща і успішніша маніфестація, як, наприклад, бодай пів мільйона долярів в нашому Народному Фонді кожного року!

А це є цілком можливе і реальне, навіть якщо брати до уваги дотеперішній „рух" в Народному Фонді. Обрахунок досить простий. Згідно з інформаціями канцелярії УКК, впродовж минулих п'ятьох років існування УНФонду до нього надіслали свій даток або свою пожертву 30.000 громадян. Коли б ці 30.000 вплачували свій даток кожного року постійно і тільки десять долярів, то це вже дало б 300.000 долярів річно. Але так не є. Таких, що вплатили свій національний даток бодай по десять долярів кожного року за минулих п'ять років, є, на жаль, тільки 3.500. Крім них, є 2.000 громадян, що вплатили свій даток за чотири роки, 15.000 осіб, що надсилали свій даток тільки впродовж двох років, а приблизно 10.000 одноразових жертводавців. Коли б до цього додати ще пожертви від інституцій та організацій і принагідні збірки, а також взяти під увагу факт, що деяка кількість громадян вплачує більше, ніж 10 долярів свого датку, то пів мільйона долярів для Народного Фонду річно були б не фантазією і мрією, а реальною дійсністю. Єдине, чого нам для цього потрібно, це дещо більше свідомости і дещо більше витривалости в тій свідомості.

Український Народний Фонд, база нашої громадської праці, зокрема база наших зусиль в користь допомоги українським визвольним змаганням, увійшов у сьомий рік свого існування, а українська визвольна справа, з уваги на ті великі потрясення, що відбуваються тепер у світі, хто знає, чи не ввійшла в свою рішальну фазу. Ми маємо тепер безліч всіляких нагод спричинитись до того, щоб ця рішальна фаза змагу за перемогу волі чи неволі в світі вийшла на користь волі, на користь українського народу. Ми допустилися б великого прогріху перед історією, якби конче хотіли дотягнути „голодні роки" нашого Народного Фонду до біблійного числа 7, бо ми легко і без більших зусиль могли б уже цей сьомий рік Фонду зробити справді „ситим" бодай на згаданого вже цілком реального пів мільйона долярів. Тому, не чекаймо аж на „сезон", але вже тепер, негайно, ще перед виїздом чи зараз після повороту з вакацій, перешлімо до УНФонду свій національний даток, а свідомість сповненого обов'язку та виконання доброго діла ще тільки збільшить присмність вакаційного часу.

ЗБАЛЯНСОВАНИЙ БЮДЖЕТ

На початку липня ц. р. секретар скарбу Джордж М. Гомфрі повідомив населення країни, що уряд президента Айзенгавера замкнув фінансовий рік 1955-1956 збалянсованим бюджетом з надвишкою коло 2,200,000.000.- долярів. Це була перша бюджетова надвишка за урядування президента Айзенгавера, і преса мусить безсторонньо признати, що Айзенгавер здійснив одну з найважливіших своїх виборчих обіцянок із 1952-го року.

Бувши ще кандидатом на президента, генерал Айзенгавер заявляв, що перша ціль його уряду — збалянсувати федеральний бюджет, щоб стримати зріст федеральної заборгованости і одночасно припинити знецінювання доляра. Стабільність валюти — це стабільність цін на товари і запевнення американським громадянам того, що їхні ощадності не будуть зменшуватися.

Поважна бюджетова надвишка в минулорічному бюджеті — один із найбільших успіхів уряду президента Айзенгавера, яким він дійсно може гордитися, бо збалянсований бюджет — це не дуже часте явище в фінансовій політиці попередніх американських урядів.

Від 1900 до 1953 року аж 31 рік мав дефіцитові бюджети, а від 1930 до 1953 року бездефіцитових бюджетів було тільки три. Від вибуху війни в Кореї (1950) бездефіцитовий рік був 1951-ий. Коли Айзенгавер 20-го січня 1953 р. перебирав урядування від тодішнього президента Геррі С. Трумана, він перейняв проєкт бюджету на 1953 рік із дефіцитом коло 10,-000,000.000 долярів. Цей дефіцит Айзенгаверові вдалося зменшити до кінця червня 1953 року на сотки мільйонів.

Перший свій бюджет мусів Айзенгавер проєктувати з дефіцитом, але той дефіцит в 1954 році становив тільки 3,100,000.000 долярів. В попередньому, 1955 році прибутки державної скарбниці становили 60,302,503.608 долярів, але видатки були на більше як чотири більйони вищі і виносили 64,494,075.559 долярів. В цьому фінансовому році, який закінчився 30-го червня 1956 р., прибутки мають бути на більше як два більйони вищі від видатків. (Докладних даних департамент скарбу ще не подав).

Економісти дивуються енерґії й наполегливості Айзенгавера в змаганні до осягнення своєї цілі. Противники економічної доктрини Президента весь час домагалися в Конґресі зменшення податків, щоб в такий спосіб скріпити купівельну силу найширших кол населення, бо, мовляв, країні загрожує господарська депресія. Айзенгавер заявляв на ці голоси економічної Кассандри, що, мовляв, покищо немає ознак господарської знижки, а тимчасове збільшення числа безробітних в 1953 і 1954 роках — це тільки наслідок того, що, після закінчення війни в Кореї, промисл переставлявся на мирну продукцію. Коли ж 1955 рік виявився рекордовим роком в американській економіці, віщуни депресії замовкли, хоч голоси про зменшення державних прибутків при допомозі зменшення податків не втихали аж до недавнього часу, і чути їх ще й тепер.

Вони зросли на силі, коли в перших місяцях цього року стало видно, що в федеральному бюджеті буде надвишка. Тоді демократи робили сильний натиск, щоб цю надвишку призначити на зменшення податків. До демократів приєднувалася й деяка частина республіканців, яка пригадувала Президентові, що 1956 рік — це рік президентських виборів, і тому, мовляв, добре було б, якби республіканський уряд міг похвалитися перед виборцями, що йому вдалося зменшити прибуткові податки. Однак, Айзенгавер не пішов на цю приманливу спокусу, вперто заявляючи, що бюджетову надвишку треба зужити на зменшення федеральної заборгованости, бо ж не може це тривати довгі роки, щоб теперішнє покоління збільшувало свій добробут коштом своїх дітей, а можливо і внуків, які колись мусітимуть сплачувати ті федеральні борги, які тепер доходять до 275 більйонів долярів.

Треба знати, що податки — це, крім прибутків із митних оплат, — єдине джерело прибутків державної скарбниці, бо американський уряд не має державних підприємств, як це є в Европі, де залізниці, телефон, телеграф і радіо приносять державі прибутки. Тому кожне зменшення податків у ЗДА означає зменшення прибутків держави, федеральний бюджет якої перевищує 60 більйонів долярів.

Ще в 1900 році федеральний бюджет ЗДА становив тільки 576 мільйонів долярів і складався лише з митних оплат. Але в 1913 році прийнято було 16-ту Поправку до Конституції, яка дозволила державі стягати прибуткові податки від корпорацій і окремих осіб. Внаслідок першої світової війни федеральний бюджет в 1920 році виносив уже 6,600.000.000 дол. Пізніше, під час депресії, він зменшився, але під час другої світової війни знову почав збільшуватися. В 1945 році прибутки державної скарбниці становили вже 44,500,000.-000 долярів.

Тепер вони знову високі, хоч війни й немає. На збільшення прибутків державної скарбниці, тобто на збільшення податків, впливає те, що в країні панує добробут. Уряд президента Айзенгавера старається втримати рівновагу між податками і добробутом країни, тобто між вимогами державної скарбниці та потребами населення. Дбає він також про втримання вартости доляра.

Надвишковий федеральний бюджет і зменшення федеральної заборгованости — засоби до осягнення цієї мети.

П. А.

ВІДГУКИ НА ПОЗНАНСЬКІ ПОДІЇ

Лондон. — Повстання проти комуністичного режиму в Польщі було для громадської опінії Великобританії, як і для численної польської еміґрації в цій країні, повною несподіванкою. Після промови Хрущова на 20 з'їзді Компартії Совєтського Союзу, якою він розкрив чорні діла „вождя світового пролетаріяту", в підсовєтських країнах мали місце деякі події: почалася дискусія в пресі і на зібраннях, почали випускати на волю засуджених „ворогів народу", подекуди почулися голоси, що московський „шлях до соціялізму" не є обов'язковий для сателітів, і т. д.

Найвиразніше виявився новий „лібералізм" в Польщі. Польські комуністи могли з задоволенням прийняти звістку, що Хрущов реабілітував їх вождів, яких свого часу звелів постріляти Сталін, як „агентів фашизму" (Варський Костшева і ін.). Нагла смерть В. Бєрута, президента комуністичної Польщі, який був вірним слугою Сталіна, теж додавала відваги полякам критикувати комуністичну диктатуру взагалі. Але, як це буває часто в історії народів, люди охоче переходять від критики словесної до критики ділом. Цьому приклад — події в Познані.

Коли в днях познанського повстання я висловив своє задоволення одному польському журналістові в Лондоні, що таки не перевелися за залізною заслоною люди, готові боротися за свободу, то він сказав:

— „Ліпше висловити кондоленцію, бо можна уявити, скільки людей загине після цього повстання? І то найліпших людей!"

Польські еміґранти не кличуть свого народу до повстання, бо знають, що сили Польщі замалі, щоб скинути комуністичне ярмо, накинуте московським імперіялізмом. Тому польська преса в Англії дуже здержлива в своїй оцінці познанського повстання. Це повстання вибухло спонтанно, при чому головною спонукою до виступу робітників була недостатня оплата їх праці. Але повстання мало також виразно політичні кличі: ліквідація диктатури і російської окупації.

В англійському парляменті члени уряду згадали з симпатією події в Познані, також преса пригадала своїм читачам, що в Британії живуть тисячі поляків, які через комуністичну окупацію не можуть вернутися в свою країну. Радіопередачі в польській мові з Лондону дуже обережно коментували познанські розрухи. Але для всього вільного світу познанське повстання є знаком, що атмосфера в підсовєтських країнах задушлива, і тому там можуть настати всякі несподіванки.

Не в інтересі вільних держав, щоб Польща чи інші поневолені народи були задоволені большевицьким ярмом, бо це тільки зміцнило б московський імперіялізм. Москва уміла ослабити польську опозицію супроти комуністичної диктатури, визнавши новий польсько-німецький кордон по Одрі-Ніссі. Цікаво, що щоденник „Манчестер Ґардієн" (5 липня ц. р.) зв'язує справу боротьби поляків проти панування Москви з проблемою польсько-німецьких кордонів: мовляв, ґарантія західніх держав для теперішнього німецько-польського кордону дала б більшу певність і рішучість полякам у їх боротьбі проти Москви. Манчестерська газета не згадує, що між поляками є глибоке переконання, що їм „належать" не тільки провінції, здобуті на заході після війни 1945 р., але також і „східні окраїни" (Західня Україна і Західня Білорусь), які були для Польщі колоніями. Коли поляки будуть гнатися „за двома зайцями", то не впіймають нічого.

Треба зазначити, що „Манчестер Ґардієн" радить німецькому урядові визнати теперішній польсько-німецький кордон, бо це може наблизити злуку Західньої Німеччини із Східньою Зоною, що є в руках Москви.

Євген Онацький

НОВІ ТРАНСПОРТИ ПОВОРОТЦІВ З АРҐЕНТИНИ

Вночі проти 12 липня вирушив із Буенос Айресу до Одеси арґентинський пароплав „Сальта" з новим транспортом „поворотців" в 963 душі. Мали від'їхати 1.025, але 62 поворотці були примушені відкласти свою подорож, бо в них документи виявилися невистачальні. Цього разу перевірка документів і баґажу була дуже докладна, і пароплав відійшов з семигодинним запізненням. В недалекій будуччині мають відійти ще три транспорти з поворотцями, при чому дирекція еміґрації, крім перевірки документів, відбиратиме в кожного „поворотця" відтиски пальців, бо існують підозріння, що дехто з „поворотців" від'їздить „на родіну" лише для того, щоб перейти відповідний комуністичний вишкіл пропаґанди та шпигунства і потім вернутися до Арґентини, чи до якої іншої країни Південної Америки.

Як і при від'їзді попереднього транспорту „поворотців" із Санта-Фе, заходами Української Центральної Репрезентації і стараннями головно її секретаря п. Мих. Рубінця та голови Союзу Арґентинсько - Українських Студентів п. Б. Коваля, відбулася демонстрація українців, що з розвиненими транспарентами перейшлися від двірця Ретіро, до гавані Д., де стояв корабель „Сальта" і де вже зібрався величезний натовп свояків, приятелів і знайомих усіх тих, що від'їжджали „на родіну". Свистом і лайками зустріли вони наших маніфестантів, які, не звертаючи на все це уваги, спокійно роздавали людям летючки в українській та еспанській мовах, що попереджали про небезпеку повороту „на родіну", а також „Наш Клич" із комунікатом і радійовим зверненням УЦР у цій справі. До попередніх восьми плякатів з написами було додано, заходами членства „Відродження", ще п'ять із написами: „Вам обіцяють рай, але ви знайдете пекло" і т. п. УЦРепрезентація винайняла була також ваговіз із голосником, через який п. М. Рубінець передавав до „поворотців" і тих, що мали намір ними стати, відповідні перестороги.

На другий день в усіх арґентинських часописах з'явилися довгі репортажі про від'їзд нового транспорту „поворотців" і про українську маніфестацію. В „Ля Пренса" з 12 липня видруковано також світлину з нашої маніфестації, на якій видно три транспаренти, але написів, на жаль, не можна прочитати.

Вважаємо за потрібне, щоб виявити відношення арґентинської громадської думки і, до певної міри, також урядових сфер до цієї справи, подати до відома українських читачів те, що написав у цій справі б.-айреський „Ель Мундо" з 12 липня:

„Інформаційна Служба Держави, з допомогою різних установ, що в неї входять, провадять суворе дослідження щодо раптового від'їзду 2.000 поворотців (тепер уже коло 3.000, Є. О.) до країн поза залізною заслоною. Дирекція Дослідження Антидемократичної Діяльности, що залежить від Інформаційної Служби Держави, скликала вчора, 11 липня, пресову конференцію, щоб дати деякі подробиці щодо форми, в якій відбулася пропаґанда, з ціллю, щоб українці, поляки, чехословаки та інші громадяни країн з-поза залізної заслони повернулися „на родіну". Стало таким чином відомо, що в Арґентині переведено інтенсивну кампанію, в якій, щоб осягнути цілі, обіцяється людям хату і добре винагороджену працю.

„Щоб стримати цю пропаґанду, різні чужинецькі орґанізації перепровадили також інтенсивну кампанію протипропаґанди з допомогою летючок, звернень через радіовисильні і т. д., виявляючи ту дійсність, яка на їх думку, жде поворотців. В цій протипропаґанді взяли участь такі українські антикомуністичні товариства: Українська Центральна Репрезентація, Українське Т-во „Відродження" і Українське Т-во „Просвіта".

„Більша частина поворотців працювала в нашій країні на селі, на плянтаціях бавовни і на виноградниках. Саме тому звертає на себе пильну увагу властей це рішення вернутися до країн свого походження, і то тим більше, що родини, які вертаються до Одеси, везуть з собою арґентинських дітей, а між ними і дорослих, себто арґентинських громадян, при чому вираховується, що число арґентинців, які в цей спосіб супроводять свої родини, доходить до 600.

„Службовці, які провадять дослідження, зустрілися з повним небажанням батьків родин відповідати на питання. Коли їх запитували про причини від'їзду, вони казали:

— Хочу вмерти на батьківщині.

„Та коли запитували старших їх синів, то вони відповідали:

— Нам обіцяють працю і хату.

„Коли ж їм зазначали, що вони й тут мають працю і хату, вони вже більше нічого не говорили.

„Тому треба здогадуватися, що пропаґанда, яка привела до цього виїзду, була така інтенсивна, що змусила розпропаґованих навіть кидати свої родинні житла, творені протягом довгих років...

„Українці, які живуть в нашій країні, противляться цьому виїздові, пригадуючи, що коли ті поворотці приїздили до Арґентини, то їхня країна була вільна, а тепер поневолена Совєтами.

„Неофіційно довідуємося, що в останніх годинах вчорашнього дня чимало поворотців не змогли виїхати через брак належного вдокументовання, а деякі інші вирішили залишитися, переконані своїми земляками...

Трохи згодом, як почалося вантаження поворотців в числі 1.020 на корабель, з'явилися в гавані групи молоді з транспарентами, на яких були такі написи: „Брати! Чому ви міняєте свободу на рабство?", „Хай живе вільна Україна!", „В Познані віддають життя за свободу, а ви її втрачаєте ні за що!", „6.000.000 українців загинули від голоду в 1933 р. з наказу Хрущова" і інші подібні. Одночасно два ваговози з голосниками поширювали антикомуністичні заклики з проханням до земляків передумати і відмовитися від поїздки, поки ще час. І особливо, щоб не примушували вони своїх арґентинських дітей жити в країні, де нема свободи..."

МАЦКЕВИЧ І СПІВАК ПРО ВІДСТАВАННЯ В С.-ГОСПОДАРСЬКІЙ НАУЦІ

У Москві відбулась всесоюзна нарада сільсько - господарських науковців. З головною доповіддю на нараді виступив міністер сільського господарсдва СССР, відомий вже в Америці, як учасник „подорожі колгоспників" В. Мацкевич. Розповівши про „величезні осяги соціялістичного хліборобства", В. Мацкевич звернув увагу учасників наради на основні хиби, які перешкоджають дальшому його розвиткові. Ці хиби, заявив він, такі: відставання рівня теоретичних досліджень від виробництва, „зазнайство" в роботі науковців, недостатнє вивчення ними „вітчизняної" і, зокрема, закордонної літератури з досліджуваних питань. Мацкевич вважає за абсолютно необхідне змінити порядок добору аспірантів і приймати до наукової праці лише таких осіб, що практично знають предмет, який вони хочуть досліджувати. Також гостро критикував доповідач серйозні хиби в розміщенні на території СССР науково - дослідних інститутів і високих сільсько - господарських шкіл. Міністер сільського господарства України Співак у своїй промові спинився, як на найпершому завданні сільсько - господарської науки — в найкоротший час опрацювати систему землеробства для кожної зони країни. В цьому напрямі, — сказав він, — цікавий досвід переведено в Українській СССР, де є шість зон, які відрізняються своїми природніми умовинами. Для кожної з цих зон опрацьовано заходи, які мають сприяти поліпшенню родючости ґрунту, збільшенню врожайности сільсько-господарських культур і продуктивности тваринництва. Співак також говорив про те, що „соціялістична наука" працює не на повну силу, наукові досліди провадяться на низькому теоретичному рівні, а багато наукових працівників не мають достатньої кваліфікації.

НАУКОВЕ Т-ВО ІМ. ШЕВЧЕНКА

У СТОРІЧЧЯ НАРОДИН ІВАНА ФРАНКА

Збірник праць і статтей, приготованих на Наукову Конференцію 12 і 13-го травня 1956.

(35)

Василь Мудрий

ІВАН ФРАНКО ЯК ГРОМАДСЬКИЙ ДІЯЧ

„Шляхтич — пише Франко — патріот, що дбає про зріст і розвиток польського народу, але він дивиться дуже нерадо, коли селянські сини тиснуться до гімназій та університетів і нарікає в своїх пресових органах на зріст „інтеліґентного пролетаріяту", під котрим не розуміє незарібних, марнотратних і зледащілих одиниць свого власного стану, але переважно вчителів, лікарів, адвокатів, письменників тощо, скромні початки самостійної інтеліґентної верстви, що в даному разі могла би зробити кінець виключному пануванню шляхти в краю. І коли такий шляхтич дістане в свої руки завідування шкільництвом у Галичині, то, розуміється, він усіми силами буде перти до того, щоби з занедбанням усяких педагогічних і наукових оглядів виховати будучу інтеліґенцію краю в фальшиво патріотичному, а властиво в однобічному шляхетському дусі, звільна і систематично робити з неї прихильників, слуг і охочі знаряддя шляхетського панування. Киньте лиш оком на галицькі шкільні підручники і наукові книжки найновішої редакції. А рівночасно той самий польський патріот деморалізуватиме вчителів народу протекціями або знеохочуватиме їх переносинами „ze względów służbowych", робитиме з них податливі, зате бездушні й безрозумні знаряди своєї вищої політики, проганятиме з гімназій духа свобідної науки, а на його місце розвиватиме малодушність, лизунство та шпіонство між товаришами, і це вважатиметься ідеалом правдиво-національної шкільної системи".

„Шляхтич — національний патріот, але тільки з тим додатком, що нація — тільки шляхта. Селянин, хоча б повний великого патріотичного почуття (польського!), ніколи не буде зарахований до нації. Коли при виборах віддасть свій голос за шляхтича, то його назвуть ласкаво „poczciwy ludek", коли ж натомість осмілиться голосувати проти шляхти, або виступити з опозиційною промовою, то його зараз назвуть гайдамакою, ворогом порядку і релігії та антинаціональним борителем. ... Галицький шляхтич автономіст, або бодай його представники в парляменті раз-у-раз аж до втоми товчуть про „автономічний принцип". Розуміється, в спеціяльно галицькому значенні. Цей шляхетський автономізм відноситься тільки до галицького крайового сойму, що в ньому шляхта має запевнену абсолютну більшість і панування. ... Галицький шляхтич — польський патріот. При тому він також добрий австрієць. Розуміється. На свому австрійстві він робить блискучі інтереси так, що з справжньою розкішшю кожний із них може повторювати слова графа Адама Потоцького: Najjaśniejszy Panie, przy tobie stoimy i stać chcemy."

У цій же статті Франко пише: „Проти селянського руху в Галичині виступило все „правдиво польське", „правдиво народове", а властиво шляхетське. Пробували зразу приспати селянський рух свисталкою суспільної гармонії, а пізніше підхоплено кинений із консервативного боку оклик благородного доносу. Зразу денунційовано його як рух ворожий урядові й посипались труси в читальнях і по хатах хоч трохи освічених селян. При трусах жандарми забирали книжки й брошури, що пройшли дуже гостру тоді цензуру, а їх посідачів, звичайно з ланцюжками на руках, мов злодіїв, воджено від села до села аж до міст, цілими тижнями перетримувано в тюрмі, а коли нарешті судова влада не могла знайти вини на них і була змушена пустити їх на волю, роблено це батьківськими упімненнями: „Бачиш, це наробила тобі читальня". Не говорю вже про дрібніші докучливості, напр., такі, що основників читальні цілими десятками взивано до 4-ох до 8-ох миль віддаленого повітового міста на урядові реченці (терміни), щоби пан ц. к. староста або ц. к. комісар міг особисто запитати кожного з тих господарів, чи підписав подання про засновини читальні власноручно, чи може хто намовив його до того. Щоправда, ця благородна і правдиво конституційна тактика, ця війна проти освіти селянства велась зразу й досить довго виключно в Східній Галичині. Велась не тільки проти селянського руху, але також проти всього українського руху. Укладано й виконувано далекойдучі пляни, з одного боку, щоб українського селянина заколисати до сну, або коли це було неможливо, то розбудженого застрашити, зруйнувати та й взагалі зробити нешкідливим, а з другого боку українську інтеліґенцію, що складається головно з духовенства, вчителів і дрібних урядовців, відвернути від народу та його інтересів, або щонайменше зробити безсильною і німою. І так із найдрібніших причин виточувано політичні процеси, раз за соціялізм, то знов за москвофільство, при чому звичайно роблено масові труси, забирано купами книжки й листи на вічне віддання, а в польських часописах усяких відтінків ішов ненастанний галас про державну зраду й небезпеку публічного порядку." ...

В ТЕМРЯВІ

Ах, обридла ця темрява ночі,
Що мов хмара усе повила,
І даремно натруджує очі,
Так бажаючи й світла й тепла.

Ані блимне огонь променистий,
Не засяє мов зірка в імлі,
Наче світ той жаданий,
[пречистий
Щез навіки, погас на землі.

Тільки здалека чути прокльони,
І квиління, і ґавкання псів,
Де при світлі побачиш поклони
І ганебне терпіння рабів.

Де ховають від сонця завзяття,
Де привчають себе до пітьми,
Де не знають пригноблені
[братя,
Як розкинути мури тюрми.

П. КАПЕЛЬГОРОДСЬКИЙ

КОНФЕРЕНЦІЯ УНДС В ЗДА І КАНАДІ

В днях 30 червня і 1 липня цього року відбулася Ювілейна Конференція Українського Національно-Державного Союзу в ЗДА і в Канаді, з нагоди 10-літнього існування цієї організації, та 4 З'їзд УНДС у ЗДА. На конференцію прибуло 67 делеґатів з Канади, Мінеаполісу, Дітройту, Филаделфії, Вашингтону, Д. С., Бостону, Трентону, Ню Гейвен, Нюарку та Ню Йорку. Канадійську делеґацію, очолював голова УНДС інж. Е. Пастернак.

На протязі дводенних пленарних засідань Конференція заслухала доповіді на теми актуальних подій у сучасному українському та міжнародному житті та прийняла численні резолюції, в одній з яких, Конференція рішуче протестує проти присутности в Об'єднаних Націях самозванчого представництва від УССР, яке є нічим іншим, як експозитурою Москви і своїм голосом скріплює та санкціонує колоніяльний визиск України. Конференція звертається до Уряду УНР — домагатися від Об'єднаних Націй ліквідації фальшивої делеґації УССР та заміну її делеґацією законного Уряду УНР.

Учасники Конференції прийняли резолюцію, в якій вітають Президента ЗДА Двайта Айзенгавера, як голову держави, що очолює рішучу оборону вільного світу та поневолених Москвою народів від большевицької небезпеки. Також Конференція вітає Президента УНР — д-ра Ст. Витвицького. Конференцію і З'їзд провадили голови інж. Е. Пастернак і проф. М. Каплистий при секретарях — інж. Дмитренко і інж. М. Химич. Почесним головою був генерал-хор. О. Загродський.

До новообраної Головної Управи увійшли Е. Приходько, як голова і члени: П. Шпірук, І. Драбатий, З. Івасишин, А. Зубенко, Е Квітка, Т. Сендзік, К. Марущак, Д. Дмитренко, М. Химич, М. Панасюк, М. Рибачук, В. Овсієнко і Д. Лимаренко

Конференція закінчилася бенкетом, у якому прийняли участь численні гості. Е. П.

Українець винайшов нову писальну машину для невидющих

„Ню Йорк Таймс" а вслід за ним місцева американська преса подали недавно вичерпні інформації про опатентування нової конструкції писальної машини для невидющих.

Винаходу цього доконав молодий український іміґрант, п. Всеволод Заліско, що прибув до Америки разом із своїми батьками в 1949 р. і зараз живе з ріднею при 5-тій вул. в Джерзі Сиґі. Він сам уродженець Західньої Волині і вже в 16-му році життя втратив частинно зір внаслідок вибуху ручної ґранати.

Цей трагічний випадок внеможливив йому продовжувати розпочатої вже науки в ґімназії, як теж дальших студій, дарма, що він сам з природи дуже талановитий і жадібний знання. Щойно, приїхавши до Америки, він зміг дещо поправити своє положення, вивчаючи тут штуку читання „Враїлл" (письмо для невидючих), як теж писання на машині для невидющих.

І саме, ця машина до писання, чи радше може труднощі уживання її й користування нею в щоденному житті ((вона велика, дуже скомплікована, тяжка, прив'язана до місця, а при тому доволі дорога) розбудили у п. Всеволода охоту сконструувати „собі" нову машину, яка була б до вжитку в кожному місці і в кожному часі ...

Два роки напруженої праці, безперервних експериментів й невсипущого конструкційного шукання принесли вислїди, що перейшли сподівання, може навіть самого конструктора. Задум став дійсністю, реальним, очевидним предметом.

Нова машина — вона ще не „охрещена" — має все те, чого бракує давнішим машинам. Вона перед усім дуже легенька, через свою простеньку конструкцію зручна в уживанні, вона не тільки „портабельна", але таки просто „кишонкова", бо ж сховати можна її без труду в грудній кишені піджака, просто як ховається добре випханий портфель ... А найважніше — вона дешева! В масовій продукції ціна її не перевищить 10-ти долярів.

Не входячи в технічні деталі чи в технічний опис нової конструкції, слід ствердити, що машина відповідає усім вимогам практичного, щоденного життя і своєю низькою ціною найде тисячі покупців в безчисленних рядах невидющих.

Винахід п. Всеволода Заліска є вже реєстрований в Американському Патентовому Уряді за числом 2,742,997 і поданий до загального відома в USA Patent Office — Gazette Officiel V. 705 April 24, 1956 No. 4. Крім цього справою тією поцікавився The New Jersey Commision for the Blind — Department of Commerce, який погодився виготовити безплатно не тільки модель машини, але теж кошторис продукції.

Численні запити різних заведень і шкіл для невидющих чи навіть приватних осіб відносно часу появи машини на ринку є дальшим доказом, що винахід цей, є життєво конечний і має перед собою будучність. А винахідник його, може бути направду гордий. Не тільки матиме „свою" машину до писання, але також безмежну вдячність тисячів і тисячів невидющих, які хотять не тільки читати, але й писати, в кожній хвилині і в кожному місці. (Зет)

Хроніка Трентону, Н. Дж.

Жалобна Академія.

Жалобна Академія для вшанування пам'яти Голови Директорії й Головного Отамана Військ Української Народної Республіки сл. пам. Симона Петлюри відбулася в Трентоні 27-го травня в 7 год. вечора в залі Українсько - Православної Церкви Св. Тройці при Аделайн Ст. Академію влаштувала група учасників збройної боротьби за Державність України, яку назовні репрезентував сотник Армії УНР п. Серґій Заквалинський.

В програмі Академії були: Зложення вінка з китицею червоних квітів пластунами-юнаками трентонської пластової станиці на сцені, у стіп рельєфного, великих розмірів портрету Головного Отамана під звуки жалобного маршу Шопена у виконанні проф. Зої Маркович з Филаделфії.

Генерального Штабу, генерал-поручник Павло Шандрук виголосив коротке змістовне слово у пам'ять Вождя, під якого командуванням він сам колись Батьківщині служив.

Артистка п. Віра Цебенко відспівала три пісні: „Зимою" і „Погасло сонце" — Я. Степового та „Любіть Україну" — М. Фоменка. Баритон Іван Самокишин відспівав „Арію Кармелюка" — В. Котенка, „Ти слухаєш Дніпре" — Г. Китастого, „Безмежне поле" — М. Лисенка та „Машерують вже повстанці" — муз. оформлення Зої Маркович.

Гість з Торонто, кол. артистка харківської опери п. А. Піддубна - Лисенко відспівала „Ой, три шляхи широкії" — Я. Степового, „Сунуться, сунуться хмари" — Д. Лопатинського та „Тече вода в синє море" — М. Фоменка.

Артисттка львівського театру пані Людмила Сердюк віддеклямувала вірш М. Щербака — „Отаман Петлюра", а на закінчення вечора відспівано Український Національний Гимн. Усім солістам акомпаніювала на фортепіяні проф.. Зоя Маркович з Филаделфії.

Програму Академії виконано дбайливо, та по мистецьки, що признала публіка.

Із добровільних пожертвувань було зібрано $91.85, а чистий дохід призначено на фонд видання творів Петлюри.

Свято Героїв.

Свято Героїв відбулося з ініціятиви 18 Відділу ООЧСУ при співучасті Осередку СУМА ім. полк. Коновальця, Станиці Братства Дивізійників УНА — УД, Станиці б. вояків УПА і станиці „Пласту".

Вечір присвячений пам'яті Голови Директорії та Головного Отамана Військ Української Народної Республіки Симона Петлюри, команданта УВО та голови Проводу ОУН полк. Євгена Коновальця і голови Генерального Секретаріяту та Генерального Секретаря Військових Справ УГВР, Головного Команданта УПА, голови Проводу ОУН на Рідних Землях ген.-хор. Тараса Чупринки — відбувся в суботу, 26 травня в залі Українсько - Католицької Церкви Св. Йосафата при 1195 Дуц Евню. В програмі вечора були: виступ членів Юного СУМА, які відспівали з приявною на залі публікою Молитву „Боже, вислухай благання", виступ чоловічого хору з Вайон, Н. Дж., під керівництвом п. М. Кормелюка, який відспівав пісні: „У дві пари несуть мари", „Коли ви вмірали", „Зажурилась Україна" і повстанську пісню, деклямації малого сумівця з Вайон І. Кормелюка та п. М. Шевцева, фортепіянове сольо пластунки - юначки юнацького куреня ім. Н. Кобринської Христі Ковшевич, учениці музичної школи д-ра А. Рудницького (Клявде-Дебюсси) „Ан Вато — екстрет де ля петіт сюїт" і В. А. Моцарта — „Фантазія Но. І. в Д-мінор") та багатий змістом і гарний формою реферат ред. В. Давиденка з Ню Йорку. На залі було чимало публіки, багато пластової і сумівської молоді в одностроях. Зібрано із добровільних пожертвувань $53, і чистий дохід призначено на допомогу хворим і інвалідам УПА. Після Свята відбулася товариська зустріч членства ООЧСУ з членами молодого хору з Вейон, що не звертаючи уваги на труд і витрату часу, безкоштовно збагатили програму вечора.

Праця ООЧСУ.

18 Відділ ООЧСУ в Трентоні під енерґійним проводом мґр. Романа Ганінчака проявляє чималу активність, що позначилася в останньому часі влаштуванням серії публічних викладів в рямках Філії Народного Університету. 7-го квітня був доклад „Українська поезія і розстріляні українські письменники", який виголосив ред. Богдан Кравців. 15-го квітня на актуальні політичні теми говорив голова ООЧСУ в ЗДА проф. Іван Вовчук. На обох імпрезах на жаль, було замало публіки, що в Трентоні не є відокремленим явищем.

Фільми „Галичина" і „Гуцульщина".

Документарні фільми „Галичина" і „Гуцульщина" були висвітлені двома сеансами 8 квітня в залі Українсько-Католицької Церкви Св. Йосафата. Із-за невідповідного реклямування цієї імпрези на обох сеансах було, на жаль, небагато публіки. По доповненні окремих кадрів звичайними „нерухливими світлинами" зі Львова, і краєвидів Галичини й Гуцульщини, та доданням докладніших пояснень українською і англійською мовами — ці картини можна сміло визнати за першорядний матеріял документарного характеру для навчання нашої молоді.

Концерт Хору „Кобзар".

Мішаний Хор „Кобзар" з Филаделфії під диригентурою д-ра Антона Рудницького виступив в Трентоні в американській концертовій залі „Контемпорері Клоб" із самостійним концертом 21 квітня. Хор „Кобзар", своїм виступом в Трентоні ще раз доказав, що хор невпинно вибивається на чоло української хорової музики й мистецтва на терені ЗДА. Програма концерту була заповнена шедеррами українських і чужинецьких композиторів, а солістами вечора були п. Вероніка Цегельська — сопрано і 13-річний пяніст Роман Рудницький. Окремі сольові партії в деяких творах виконували: пані Анна Матковська і панове: О. Татунчак, І. Гаврилів і М. Гнатюк. В першій частині програми Хор виконав: „Прославний Хор" — Лисенка, „Ой рано, рано" (щедрівка) — Ступницького і „Веснянки" — Лисенка „Воспойте Господеві" концерт Но. І. — Бортнянського і „Прихід Весни" — Іванова.

Пяніст Роман Рудницький виконував: „Рапсодія Фіс-моль" — Догнані та „Рапсодія Г-моль" — Врамса.

В другій частині Хор відспівав: „Вють пороги" — Лисенка, Вальс з опери „Фавст" — Гуно і Марш з опери „Тангойзер" — Ваґнера.

Пяніст - соліст Роман Рудницький виконав: „Що бачив західній вітер" — Деб'юссі, „Шум лісу" — Лішта, „Сеґіляс" — Альбеніца і наддаток.

Малочисельна, але добірна публіка нагороджувала хористів, солістів, а зокрема молодого Рудницького щедрими оплесками вдоволення і подяки та подарутала хорові, солістам і диригентові китиці квітів.

Посвячення нової церкви.

Посвячення нової українсько-православної церкви св. Юрія Переможця в Трентоні відбулося 20 травня при численній участі вірних та запрошених місцевих і позамісцевих гостей. Нова церква, що її вірні Свято-Юрської Церкви під проводом свойого пароха о. протоєрея Миколи Лящука набули нещонедавно за суму 27 тисяч долярів, міститься при вул. Сентер в осередку поселення української громади нашого міста. За повищу квоту набуто: великий, мурований і відповідно обладнаний храм (раніше приміщувалася американська англіканська церква), з просторим підвальним приміщенням для парохіяльної школи, окремий мешкальний будинок з 15-ти кімнат доволі обширною церковною площею та окремою, прибудовано до церкви залею, якою користується шкільна дітвора і старші, зорганізовані в церковній громаді. Церкву і приналежні будинки відремонтовано власними засобами, силою, працею і коштами вірних, а 20 квітня відбулося посвячення цього нового здобутку трентонських українців православного віровизнання. З того часу столиця стейту Ню Джерзі матиме дві українські — православні церкви (друга церква — це нова, простора церква Св. Тройці при Аделайн Стріт та одну українсько - католицьку церкву ім. Св. Йосафата при Дуц Евеню.

В церковних святкуваннях, що почалися 19 травня в 6.30 год. вечора взяв участь Високопреосвященніший Митрополит УПЦ в ЗДА Іоан (Теодорович), багато вірних зі своїми душпастирями, настоятелями церкви Св. Тройці — о. митрофорним протоєреєм Михайлом Запаринюком та настоятелем церкви св. Юрія Переможця — о. протоєреєм Миколою Лящуком.

Нова крамниця.

„Свій до свого" — можуть тепер реалізувати українці - мешканці нашого міста. При розі вулиць Броад і Чеснот Евеню, в просторому та репрезентативному приміщенні, панове Петро Котельницький і Михайло Григорчук з Филаделфії відкрили споживчу й м'ясну крамницю. Це перша того роду українська тороговельна станиця в Трентоні.

юко

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Високоповажаний Пане Редакторе!

Не відмовте вмістити на сторінках „Свободи" слідуюче:

В журналі „Нові дні" за червень біжучого року редактор п. Волиняк надрукував рецензію про виступ театру з Филаделфії в Торонті.

Висловлюючи свої думки про мою п'єсу „А ми тую червону калину", яку згаданий театр виставляв у Канаді, ред. Волиняк дослівно пише:

„Іще одна заввага: пару років тому в Україні появилась музична комедія „А ми тую червону калину підіймемо" ... За рік-півтора по тому М. Понеділок пише п'єсу „А ми тую червону калину" ... Віримо, що це звичайний випадок, але шкода, що він трапився. (Як відомо, пісня „А ми тую червону калину підіймемо ..." створена в добі Хмельниччини і в час святкування т. зв. „возз'єднання" ця тема широко використана в Україні)".

Ред. Волиняк, подаючи такі цікаві інформації, не зрадив загалові своїх читачів таємниці, хто автор тієї підсовєтської музичної комедії, коли вона була надрукована, або, принаймні, в якому підсовєтському журналі чи газеті він про таку п'єсу знайшов вістку.

Я працюю в одній з найбільших книгозбірень американського континенту. Ця книгозбірня постачає майже всім американським університетам для студій, окрім інших, підсовєтські українські та російські видання.

Переді мною лежать каталоги драматичних творів, видані київськими видавництвами „Радянський письменник" та „Мистецтво" від років 1949 до 1955, включаючи п'єски для колгоспних та робітничих аматорських сцен, що друкувалися по різних журналах. Ані музичної комедії, ані драми — взагалі жадного драматичного твору під тією назвою немає. (Є „Калина-малина" Неходи, „Кущ калини" Рябія та „Калиновий гай" Корнійчука). Що більше, маючи під руками каталоги прозових творів за ці роки, пересвідчився, що під назвою „А ми тую червону калину підіймемо ..." теж жадного твору не існує.

Твердження редактора Волиняка про популяризацію пісні „А ми тую червону калину ..." під час святкування т. зв. „возз'єднання" теж не відповідає дійсності. І ось чому:

Всі без вийнятку підсовєтські збірники народних пісень цього періоду пісню „А ми тую червону калину" не включали. З нагоди „возз'єднання" київське видавництво „Мистецтво" видало спеціяльний збірник „Старовинні українські пісні" під редакцією Надененка. І ось в цьому збірнику таку широко використовувану, за словами редактора Волиняка, пісню, як „А ми тую червону калину" — марно шукатимете. На початку 1955 року київське видавництво „Мистецтво" видало в двох томах „Українські народні пісні" під редакцією Василенка та Гордієнка. Збірник містить до тисячі історичних та народних пісень — до того ж лише досовєтського періоду, але пісню „Ой у лузі червона калина" із цієї, можна сказати, пісенної енциклопедії вилучено.

Далі. Серед відносно великої кількости патефонних платівок, які виробляють Совєти (коло 500 назв на рік), ніде — ані в Москві, ні в Києві — ніколи, ні під час 300-літнього т. зв. ювілею, ані після святкового шалу, пісню „А ми тую червону калину ..." не наспівано. Єдиний вийняток, де два рядки „Червоної калини" згадуться — це перше видання роману „Переяславська рада" Натана Рибака. В наступних виданнях „Переяславської ради" (1954 та 1955) ці два рядки совєтська цензура вже встигла викинути.

Отож, смію твердити, що совєтська музична комедія „А ми тую червону калину підіймемо ...", як і сама думка спопуляризувати цю пісню у Совєтах зродилась в уяві пана редактора Волиняка, що могло б скомпромітувати не так мене, — як радше скомпромітувати дуже популярну пісню, що служить, як своєрідний національний гимн, для досить поважної частини українців, яких пан редактор Волиняк, з причини йому та Богові відомі, легко кажучи, терпіти не може.

Микола Понеділок.

P. S. В порядку обміну з-підсовєтськими інформаціями, подаю панові редакторові Волинякові до уваги наступну вістку:

В совєтській Україні вже повних сім років, поруч дитячого журналу „Жовтеня", виходить „Соняшник" (Дніпропетровськ. Див. каталог Дитвидавництва за 1955 рік). Як відомо, нещодавно пан редактор Волиняк також почав видавати дитячий журнал п. н. „Соняшник". Хочеться щиро зацитувати редактора Волиняка фразу:

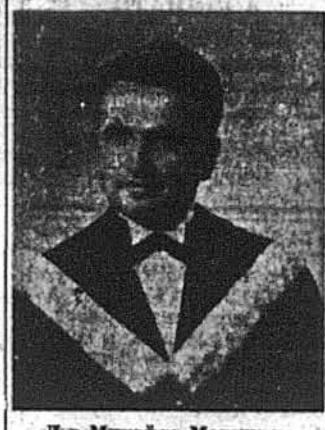
„Віримо, що це звичайний випадок, але шкода, що він трапився". М. П.

ЛЬВІВСЬКІ КОМПОЗИТОРИ ГОТУЮТЬСЯ ДО ЮВІЛЕЮ ІВАНА ФРАНКА

Як подає „Радянська Україна" з 26 червня ц. р., підготовляючись до століття з дня народження Івана Франка, львівські композитори створили цілий ряд музичних творів, присвячених ювілятові. І так, Микола Колесса написав музику до кінофільму „Іван Франко", що його накручують у Львові. Композитор Роман Тімович закінчив увертюру, присвячену Іванові Франкові. Композитор Кос - Анатольський створив ряд пісень і романів на тексти Великого Каменяра. В співпраці з балетмайстром театру опери й балету М. Трегубовим, Кос-Анатольський працює над створенням нового балету за новелею Ів. Франка „Сойчине крило" (лібретто О. Гориновича). Євген Козак обробив цикл улюблених народних пісень поета. Хорова капеля „Трембіта" працює над вивченням їх. Крім того, Є. Козак пише музику до п'єси Івана Франка „Учитель". Композитор Ізидор Вимер пише симфонічні картини за мотивами казок Івана Франка.

Д-р М. Марунчак закінчив студії на Манітобському Університеті

Д-р Михайло Марунчак, закінчивши ґімназію в Городенці, студіював право на Львівському університеті, опісля студіював право й економію на Карловому Університеті в Празі. Водночас студіював право і суспільні науки на празькому Українському Вільному Університеті. В 1941 р. одержав там ступінь доктора права.

Д-р Михайло Марунчак

В 1942 р. арештований Ґестапом за політичну діяльність та запроторений на три роки ди концентраційного табору в Авшвіц. Після розвалу нацистської Німеччини, д-р М. Марунчак кинувся в вир суспільної праці, стаючи на захист своїм друзям кол. політичним в'язням. Він стає першим організаційним референтом Ліґи Українських Політичних В'язнів на Німеччину, а опісля стає головою ЛУПВ у Мюнхені. Він стає українським зв'язковим і шефом зв'язків в Міжнародній Унії Політичних В'язнів. Крім цього бере активну участь в громадському житті української політичної еміґрації в Німеччині.

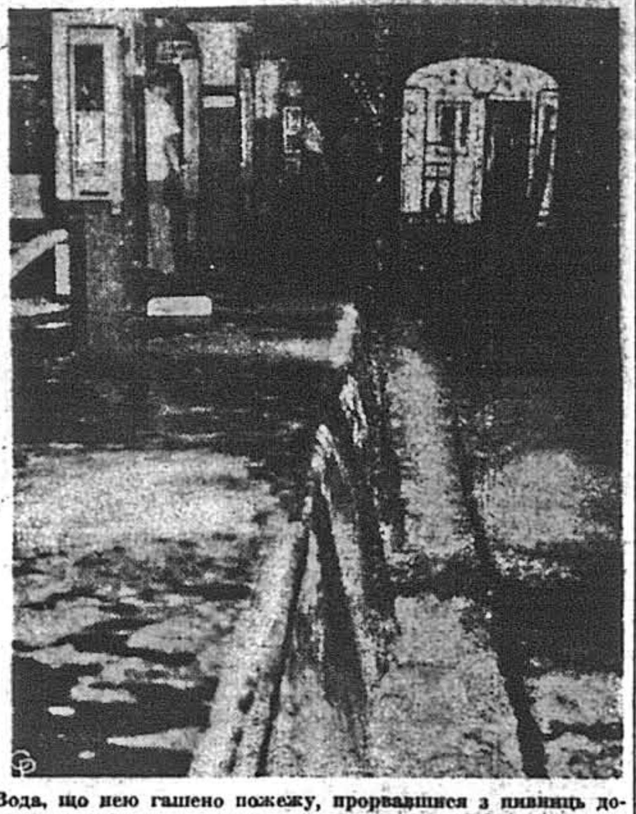
В 1948 році прибув д-р М. Марунчак разом зі своєю родиною до Канади. Тут засновує Комітет Українських Політичних В'язнів, який поставив собі за ціль нести з Канади матеріяльну допомогу залишеним в Німеччині в таборах хворим кол. політичним в'язням. З прибуттям до Канади, мусів тяжкою фізичною працею наперед заробляти на прожиток родини, а при цьому складати дрібні ощадності на університетські студії. В минулому 1955-56 році д-р М. Марунчак записується у Вінніпеґу на Манітобський університет, щоб студіювати суспільні науки. В місяці червні ц. р. він закінчує студії з великим успіхом, одержуючи ступінь бакалавра суспільної праці („бечелер оф соціял ворк"). Д-р М. Марунчак має намір продовжувати студії та одержати титул „местер" суспільної праці.

Д-р М. Марунчак бере живу участь в суспільному й громадському житті в місті Вінніпеґу, він є членом Президіяльної Ради Комітету Українців Канади та членом УНСоюзу і багатьох інших українських організацій та установ. Українська суспільність радіє новим українським професіоналістом та бажає д-рові М. Марунчакові успіхів у дальших його студійних плянах.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во „Дністер" Відд. 430, повідомляє своїх членів, що побір складок за місяць липень відбудеться в суботу, 21-го липня, в Укр. Клюбі при 23 і Бравн вул., від год. 7 до 9-ої веч., і в неділю, 22-го липня, в Укр. Клюбі при Френклин вул., від. год. 11:30 до 1:30. — Управа Відділу.

ВОДОПАДИ В НЮЙОРКСЬКИХ ПІДЗЕМКАХ

Вода, що нею гашено пожежу, прорвавшися з пивниць дому Вонемейкера, заливає плятформи і рейки підземної залізниці БМТ. Цю воду вже випомповано і рух на цій залізниці відновлено.

Опера Метрополітен плянувала анулювати сезон 1956-1957

Ню Йорк, Н. Й. — Товариство Метрополітальна Опера повідомило, що касує найближчий сезон 1956-1957 внаслідок становища Американської Гілдії Музичних Артистів, яка виступає проти Роберта Германа. Герман працює і в Гілдії і в Метрополітен опері, від опери він брав участь в переговорах музиків з управою опери. Музичні працівники виступають проти того, щоб Герман заступав інтереси опери. Представники Гілдії погодилися залишити справу Германа, але відмовилися негайно підписати умову, і внаслідок цього управа опери повідомила про анулювання найближчого сезону, який мав бути одним із найдовших в історії цієї опери, бо мав тривати аж 24 тижні. Та є надія, що сезон 1956-1957 може ще відбутися, управа опери 4-го серпня 1948 була повідомила про скасування сезону 1948-1949, але пізніше прийшло до порозуміння між оперою і працівниками, і сезон таки відбувся. Найновіша вістка повідомляє про те, що Дирекція опери погодилася на компромісову пропозицію Гільдії Музичних Артистів, і вистави опери таки почнуться 29-го жовтня ц. р.

Совєти покриватимуть 40% нафтового запотребування Ізраїлю

Москва. — Не зважаючи на передбачуване негодування арабських країн, совєтський уряд погодився збільшити свою доставу нафти до Ізраїлю, а загальні достави совєтської нафти для рафінерій в Гаїфі мали б покривати 40% загального ізраїльського запотребування. В цій справі підписано вже контракт, після двох тижнів переговорів. Згідно з цим контрактом, Совєти постачатимуть Ізраїлеві нафти на суму 18 до 20 мільйонів долярів. Контракт підписано на два роки. Крім того, між Совєтами й Ізраїлем ведуться ще переговори в справі совєтського постачання для Ізраїлю нафтобудівельного знаряддя. Цей договір між Совєтами й Ізраїлем викликав загальне заінтересування в дипломатичних колах з уваги на дотеперішні залицяння Москви до арабських країн, які ведуть господарську бльокаду проти Ізраїлю.

Посмертна Згадка

ГРИГОРІЙ НОСАЛЬ, довголітній член Б-ва св. Василія Вел. Відд. 364 УНСоюзу в Клівленді, Огайо, помер 5-го липня 1956 р. Покійний походив з міста Мости Великі, повіт Жовква, Галичина. Полишив в смутку 3 синів, 5 внуків, 2 невістки, сестру Марію і братів Петра й Андрія. Похорон відбувся 9-го липня при участі Родини, Приятелів і Членів Відд. з укр. кат. церкви Преч. Діви Марії, а відтак на цвинтар св. Ап. Петра й Павла в Парма, Огайо. — В. Й. П.!

В. Владика, секр.

ВСЯЧИНА

АРГЕНТИНСЬКІ П'ЯТЕРНЯТА ВІДЗНАЧИЛИ 13-РІЧЧЯ

Аргентинські п'ятернята Ділігенті в Буенос Айресі відзначили 15-го липня своє 13-річчя. Ці п'ятернята це два хлопці Карльос та Франко і три дівчини Марія Фернанда, Марія Естер і Марія Крістіна. Це родинне свято відбулося скромно в колі найближчої родини, до якої крім батьків належать ще три старші сестри.

МАТЕРІЯ „НАЙЛОН" ЩОРАЗ БІЛЬШЕ ПОШИРЮЄТЬСЯ

В господарських колах звертають увагу на те, що матерія „найлон" щораз більше поширюється, і її тепер вживають в різних галузях промислу, а не тільки на панчохи та різні частини одіння. Спочатку вживали найлонової матерії тільки на брезенти для возів, а тепер її вживають дуже часто замість бавовни, а навіть замість шовку. Фльота вживає найлону на покриття човнів, рільництво на шатра для переховування зерна, накриття сіна і т. п. Військо вживає найлонової матерії на портативні шатра, бо вона непромокальна й легка, а при тому і не є дорога. Мануфактурний промисл починає вживати інших штучновипродукованих матеріялів, таких як „дакрон", бо „найлон" є занадто штивний, коли стане мокрий внаслідок поту або дощу.

ШІСТЬ ВАЖЛИВИХ РІШЕНЬ АЙЗЕНГАВЕРА

Волтер Беделл Смит видав книжку під заголовком „Шість важливих рішень Айзенгавера". До цих рішень належать такі: 1) 6-го червня 1944 генерал Айзенгавер рішився атакувати німців у Франції. Він повні п'ять мінут сидів мовчки на софі і ніхто не перервав тиші. Вкінці напруження зникло з його обличчя і він промовив: „Ну так, атакуємо!". Дальші його великі рішення — це пролом в Нормандії, під час якого оточено 7-му німецьку армію; битва за Бельгію; спротив маршалові Монтгомері задовго затримуватися над Райном; здобуття Рурщини та нищення німецького воєнного потенціяму замість маршувати на Берлін. Це останнє „велике рішення" Айзенгавера приспішило кінець війни, але дозволило дійти червоній армії до Берліну і до Праги, і сталось початком нової, хоч і „холодної досі війни". Політично це рішення було помилкою, але за нього відповідають більше політики, а не генерали, бо політики довіряли Совєтам, які захопивши країни сателітів і Східню Німеччину, і досі не хочуть їх звільнити від своєї „визвольної диктатури".

16 МІЛЬЙОНІВ КАНАДІЙЦІВ

Згідно з урядовими підрахунками на 1-го березня ц. р. населення Канади нараховувало 15,861,000 осіб і тому передбачається, що наприкінці літа буде понад 16 мільйонів канадійців. Во якраз тепер у Канаді проводиться черговий перепис населення, і після його закінчення уряд матиме докладні дані про кількість населення та його розміщення. В проміжках часу поміж переписами населення, які тепер відбуваються що п'ять років, підрахунки населення спираються звичайно на приблизній оцінці, врахувавши статистичні дані про іміграцію й еміграцію, народження і смертність.

К. С.

БУДЕМ ПИТИ МОРСЬКУ ВОДУ, АЛЕ АЖ В 1990 РОЦІ

Секретар внутрішніх справ Фред А. Сітон заявив на телевізійній програмі, що прийде час, коли науковці зможуть очищувати морську воду, і її питиме все населення цієї країни. Конгресмен Бернард В. Кітінг запитався, коли це буде,на що Сітон відповів: „Це буде напевно перед 2,000 роком, або навіть вже в 1990 році".

ТАРЗАН, ч. 3704. До копальні.

Тарзана завели до відкритого тунелю, де Барт втягнув його до порожнього каблевого візка. „Хлоп'я" взяло деяке приладдя і вийшло за ним.

Візок їхав вглиб копальні, затримавшися недалеко входу, де працювали тубільці. — Кінець! — гукнув Барт Тарзанові. — Вискакуйте!!